

Ventspils Augstskolas ētikas kodekss

1. Izmantotie termini:

VeA personāls Ventspils Augstskolas (turpmāk- VeA) Ētikas kodeksa (turpmāk- Kodekss) izpratnē ir:

- 1.1. akadēmiskais personāls — VeA akadēmiskajos amatos ievēlētie darbinieki:
 - 1.1.1. pedagoģiskais personāls: profesori, asociētie profesori, docenti, lektori, asistenti;
 - 1.1.2. zinātniskais personāls: vadošie pētnieki, pētnieki, zinātniskie asistenti.
- 1.2. Vispārējais personāls - administratīvais personāls, mācību palīgpersonāls, tehniskais, saimnieciskais un cits personāls. Administratīvais personāls ir rektors, prorektori, dekāni un citas amatpersonas, kuru pamatfunkcijas ir administratīvais darbs.
- 1.3. Akadēmiskais viespersonāls: viesprofesori, asociētie viesprofesori, viesdocenti, vieslektori, viesasistenti, vadošie viespētnieki, viespētnieki, zinātniskie viesasistenti, kas ir darba tiesiskajās attiecībās ar Ventspils Augstskolu, kā arī nodarbinātie viesdocētāji uz uzņēmuma līguma vai autoratlīdzības līguma pamata;
- 1.4. Visi VeA studējošie, to skaitā maģistranti, doktorandi un rezidenti.

2. Vispārīgie noteikumi

- 2.1. Kodeksa mērķis ir noteikt un nostiprināt vispārpieņemtus uzvedības principus un ētikas normas, kas VeA personālam jāievēro attieksmē pret savu darbu, studijām, kā arī savstarpējā saskarsmē ar citām fiziskām un juridiskām personām.
- 2.2. Kodekss ir izstrādāts, ievērojot Latvijas Zinātnes padomes pieņemtajā Zinātnieka ētikas kodeksā, Eiropas Komisijas “Eiropas pētnieku hartā”, u.c. attiecīgo jomu regulējošajos normatīvajos aktos noteikto.
- 2.3. Ar Kodeksa nosacījumiem ir iepazīstināms viss VeA personāls, Kodeksa saturošo informāciju nosūtot personālam elektroniski. Personālam ir pienākums iepazīties un ievērot Kodeksa nosacījumus.
- 2.4. VeA personālam savā darbībā un uzvedībā gan VeA, gan ārpus tās jāievēro šajā Kodeksā noteiktie pamatprincipi.
- 2.5. Kodeksa īstenošanu pārrauga un ar to saistītos pārkāpumus izskata Satversmes sapulces izveidota Ētikas komisija, kuras sastāvu un darbību nosaka Satversmes sapulces apstiprināts nolikums.
- 2.6. Kodeksa pārkāpuma izskatīšanu var ierosināt jebkurš VeA personāla pārstāvis, iesniedzot pamatotu iesniegumu Ētikas komisijai.
- 2.7. Ētikas komisijas lēmums par pārkāpumu un atbilstošajām sankcijām ir nepārsūdzams.
- 2.8. Situācijās, kas nav minētas šajā Kodeksā, personāls rīkojas saskaņā ar vispārpieņemtām uzvedības un ētikas normām, kā arī VeA iekšējiem noteikumiem un detalizētiem metodiskajiem norādījumiem.

3. Ētikas pamatprincipi

3.1. Atbildība un lojalitāte

- 3.1.1. Personālam jāievēro VeA darbības mērķi un pamatvērtības, kas noteiktas Ventspils Augstskolas attīstības stratēģijā.
- 3.1.2. Personālam savs darbs jāveic profesionāli, precīzi un radoši, un jātiecas savas prasmes papildināt un uzlabot, lai nodrošinātu VeA darbības efektivitāti un veicinātu sabiedrības uzticību VeA.
- 3.1.3. Nav pieļaujama neētiskas darbības slēpšana vai atbalstīšana.
- 3.1.4. Personālam jāapzinās savas rīcības ietekme uz VeA darbības kopīgajiem rezultātiem, VeA publisko tēlu, tāpēc ikvienam jāizjūt personiska atbildība par VeA darba kvalitāti un VeA stratēģisko mērķu sasniegšanu.
- 3.1.5. Personālam jāievēro fizisko personu datu aizsardzības pamatprincipi¹.
- 3.1.6. Katram personāla loceklim ir pienākums informēt VeA vadību, ja personāla loceklis uzskata, ka viņa/-as profesionālā kvalifikācija neatbilst VeA vadības uzticētajam darbam.
- 3.1.7. Personāls nedrīkst veikt nekādu apzinātu darbību/bezdarbību, kuru mērķis ir kaitēt VeA reputācijai vai publiskajam tēlam.

3.2. Godprātība un akadēmiskais godīgums

- 3.2.1. Personālam savi pienākumi jāpilda godprātīgi, neizmantojot sava amata stāvokļa priekšrocības personīgā labuma gūšanai sev vai citai personai.
- 3.2.2. Studējošajiem jāstudē godprātīgi, atbildīgi, ievērojot akadēmiskā godīguma principus un nepieļaujot to pārkāpumus, t.sk. neatļautu mācību līdzekļu lietošanu, krāpšanos pārbaudes darbos (piemēram, norakstīšana), uzdevumu atrisinājumu un gala pārbaudījuma darbu pārdošanu, plaģiātismu u.c. saskaņā ar VeA saistītajiem, spēkā esošo normatīvo aktu nosacījumiem, kas nosaka akadēmiskā godīguma principus zinātniski pētniecisko darbu izstrādē.
- 3.2.3. Studiju programmās ieteicams iekļaut informāciju, saturu un mācību materiālus izpratnes veicināšanai par ētikas pamatprincipiem un akadēmisko godīgumu. Doktorantūras studiju programmu ietvaros ieteicams nodrošināt akadēmiskās ētikas principu un intelektuālā īpašuma aizsardzības jautājumu apguvi.
- 3.2.4. Akadēmiskais un zinātniskais personāls neuzdod par savām studentu un kolēģu radītās oriģinālās idejas un neizmanto tās savās publikācijās bez norādes uz idejas autoru.
- 3.2.5. Personāls nepieļauj krāpšanos pētniecībā, t.sk., datu fabricēšanu vai falsificēšanu, apzināti nepareizu interpretāciju.
- 3.2.6. Nav pieļaujama VeA īpašumā esošā aprīkojuma un infrastruktūras izmantošana neatbilstoši to paredzētajam mērķim vai darbībām, kas nesaskan ar VeA pamatvērtībām un stratēģiskajiem mērķiem.
- 3.2.7. Personāls atzīst pieļautās kļūdas un risina konfliktus tiešās un atklātās sarunās.

3.3. Taisnīgums

¹ <https://www.eca.europa.eu/sites/dpo/documents/Definitions/Definitions-lv.pdf>

- 3.3.1. Personālam jāievēro nediskriminējoša, vienlīdzīga un līdztiesiska attieksme pret saviem sadarbības partneriem un jārīkojas principiāli pareizi ikvienā negodprātīgas rīcības gadījumā.
- 3.3.2. Nav pieļaujama personu diskriminācija uz to dzimuma, nacionālās un etniskās piederības, reliģijas vai konfesijas, seksuālās orientācijas, invaliditātes u.c. pamata.
- 3.3.3. Akadēmiskajam personālam jābūt objektīvai attieksmei pret visiem studējošajiem, tajā skaitā, recenzējot un vērtējot studējošo darbus.

4. Komunikācijas ētika

- 4.1. Personāla savstarpējās komunikācijas pamatā ir cieņa, pieklājība, godīgums, izpalīdzība, sadarbība, līdztiesība, uzticēšanās un atbalsts.
- 4.2. Publiski (e-pastā, sociālos tīklos vai komunikācijas platformās, plašsaziņas līdzekļos, u.tml.) izteikti pārmetumi, nopēlumi vai augstprātīgi izteikumi par VeA personāla locekļa personālo darbību, kļūdām vai rīcību, kā arī dienesta stāvokļa izmantošana sava personiskā viedokļa uzspiešanai un cita veida neprofesionāla rīcība, kas neatbilst šajā Kodeksā minētiem ētiskas komunikācijas principiem, ir nepieļaujama.
- 4.3. Personālam jā rūpējas par jauno kolēģu iesaistīšanu darba kolektīvā, daloties ar tiem pieredzi, profesionālajās prasmēs un zināšanās, kā arī palīdzot iejusties.
- 4.4. VeA oficiālo saskarsmi ar plašsaziņas līdzekļiem, saskaņā ar Kodeksa 4.5.punkta nosacījumiem, nodrošina, organizē un par to atbild VeA Sabiedrisko attiecību nodaļa, ievērojot vienlīdzīgu attieksmi pret plašsaziņas līdzekļiem.
- 4.5. VeA oficiālo viedokli drīkst paust tikai tie personāla pārstāvji, kuri ir saņēmuši VeA vadības pilnvarojumu šādai rīcībai. Šīs personas pauž VeA oficiālo viedokli plašsaziņas līdzekļos.
- 4.6. Saziņā ar plašsaziņas līdzekļiem vai sadarbības partneriem, kā arī ar profesionālo darbību vai studijām saistītos publiskajos izteikumos personālam jāpaskaidro, vai tiek pausts personiskais vai VeA oficiālais viedoklis.
- 4.7. Nav pieļaujama publiska VeA darbības stratēģijas, personāla, un citu, ar VeA saistītu personu publiska (neizprovocēta) kritika, ja jautājums nav izskatīts VeA noteiktajā kārtībā. Kļūdas vai pārkāpumi jāuzrāda personīgi, informējot par to atbildīgās personas, to dara saudzējot VeA, savu, kolēģu vai citu personu godu un prestižu.
- 4.8. Neslavas celšana ir neētiska un nav pieļaujama.

5. Interesu konflikta novēršana un personiskie darījumi

- 5.1. Personāls lieto VeA īpašumā vai lietošanā esošos priekšmetus ekonomiski un racionāli, un neļauj tos savtīgi izmantot citām personām. Personāls nelieto VeA resursus, kuru izmaksas sedz no VeA budžeta, ar darba pienākumu izpildi vai studiju procesu nesaistītām vajadzībām.
- 5.2. Personālam jāatsakās no tādu ar darba pienākumu veikšanu saistītu vienpersonisku lēmumu pieņemšanas, kas skar viņa radniecīgu vai darījumu partneru personiskās vai mantiskās intereses.
- 5.3. Personālam jāatturas no blakus darbu, darba vietu un amatu savienošanas, ja tie var radīt interešu konfliktu vai aizdomas par interešu konfliktu, tādējādi kaitējot VeA prestižam, vai publiskajam tēlam.

- 5.4. Personāls nedrīkst iesaistīties komercdarbībā, kas var izraisīt personāla privāto un VeA interešu konfliktu.
- 5.5. Personāls atsakās no dāvanu pieņemšanas ar VeA saistītā darījumā, nepieņem uzaicinājumu piedalīties pasākumā, ja pastāv aizdomas par iespējamu interešu konfliktu, kas var kaitēt VeA prestižam/publiskajam tēlam.
- 5.6. Sadarbības partneru dāvinājumi, ja tiem nav suvenīra raksturs, uzskatāmi par VeA īpašumu.
- 5.7. Īstenojot personiskos darījumus, personāls rūpējas par VeA reputāciju, tāpēc atturas no iesaistīšanās jebkādos aizdomīgos darījumos, kas šķistu aizdomīgs jebkurai saprātīgai personai.
- 5.8. Personāls savas personiskās finanšu lietas uztur labā kārtībā, rūpējoties par savu finansiālo saistību savlaicīgu izpildi, lai informācija par to neizpildi nevarētu kaitēt VeA prestižam.

6. Ētikas pārkāpumi:

6.1. Pārkāpuma veidi:

- 6.1.1. Plaģiāts,
- 6.1.2. Viltošana,
- 6.1.3. Neatļautu informācijas avotu un iegūšanas veidu izmantošana pārbaudījumos (eksāmenos, testos),
- 6.1.4. Jebkura cita apzināta iesaistīšanās darbībās, kas kavē vai traucē studiju procesu un akadēmisko darbu augstskolā, tai skaitā līdzdalība akadēmiskās ētikas pārkāpumos vai to slēpšana,
- 6.1.5. Jebkura darbība vai bezdarbība kas nodara kaitējumu VeA publiskajam tēlam, saimnieciskajām interesēm, tā personālam,
- 6.1.6. Jebkura neētiska darbība, kas par tādu atzīstama saskaņā ar šī kodeksa vai vispārpieņemto normu nosacījumiem.

6.2. Pētījumu ētikas pārkāpumi:

- 6.2.1. profesionālos Kodeksos noteikto pētījumu ētikas prasību pārkāpšana,
- 6.2.2. interešu konflikta pieļaušana,
- 6.2.3. datu viltošana,
- 6.2.4. tendencioza datu analīze un interpretācija,
- 6.2.5. pētījuma dalībnieku diskriminēšana,
- 6.2.6. pētījuma dalībnieku brīvprātīgas dalības neievērošana,
- 6.2.7. pētījuma objektu anonimitātes vai konfidencialitātes neievērošana,
- 6.2.8. pētījuma dalībnieku maldināšana vai neinformēšana par pētījuma nolūkiem vai nozīmīgiem aspektiem, izņemot gadījumus, kad nav iespējams izmantot citas efektīvas alternatīvas metodes,
- 6.2.9. plaģiātisms un pašplaģiātisms, t.i., neatsaukšanās uz iepriekš publicētiem datiem vai atklājumiem.

7. Kodeksa nosacījumu īstenošana

- 7.1. Kodeksa nosacījumu ievērošanu un izpildi nodrošina VeA Satversmes sapulces ievēlētā komisija.
- 7.2. Komisijai ir tiesības rekomendēt VeA rektoram realizēt noteiktu sankciju apjomu pret pārkāpumu izdarījušo personu pamatojoties uz VeA iekšējo un ārējo normatīvo aktu nosacījumiem.
- 7.3. Darbiniekiem un studējošajiem savā profesionālajā darbībā un uzvedībā, t.sk. ārpus VeA, ir jāievēro šī kodeksa normas.